

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACTIUNEA ȘI ADMINISTRATIUNEA:
BRAȘOVŪ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IEȘE ÎN FIECARE ZI.

Pe unu an 12 flor., pe șese luni 6 flor., pe trei luni 3 flor.

România și străinătate:

Pe an 40 fr., pe șese luni 20 fr., pe trei luni 10 franci.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNCIURILE:

O seriă garmond 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Sortorii nefrancate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrămit.

Nr. 254.

Mercuri, 12 (24) Noemvre.

1886.

Brașov, 11 Novembre 1886.

Sunt câteva săptămâni de când generalul Kaulbars a tot amenințat pe Bulgari cu plecarea sa din Sofia. El s'a ținut de cuvânt și, după ce toate încercările sale de a dobândi supunerea guvernului bulgar la dictatul Țarului au rămas zadarnice, a părăsit Bulgaria, precum scim, Sâmbăta trecută împreună cu întregul personalul agenției rusești.

Bulgarii n'au vărsat nici o lacrimă după Kaulbars. Este un lucru natural ca ei să se simeț ușurați prin absența aceluia, care le amăra viața cu necurmatele sale amestecuri, dojene și amenințări. Folia națională „Nesavissima Bulgaria“ a dat expresiune acestui sântământ scriind în ajunul plecării trimisului rusec: „Mergi Escelență în numele Domnului, ca să mai poți răsufila puțin și Bulgaria!“ Ear ministrul de interne bulgar s'a grăbit a ordona prefecturilor, ca cât le va sta în putință să-i „ușureze“ d-lui de Kaulbars plecarea sa.

Se sânt mai liniștiți Bulgarii prin depărtarea trimisului rus, der ore se pôte sustine același lucru și despre diplomația europeană? Nu au puterile europene causă de a se teme, că de aci încolo se vor nasce și mai grave încercări în peninsula balcanică?

Diarele din Petersburg susțin, că plecarea agenților rusești din Bulgaria este un răspuns ce l'a dat Rusia la discursurile lui Salisbury și Kalnoky. „Novoie Vremia“ adresându-se către contrarii politici rusești în Bulgaria, către regentă și puterile cari stau la spatele ei, le spune, că Rusia în curând va trece dela vorbe la fapte.

Cari vor fi aceste fapte?

Fiăcine se gândesce aci mai înteu la ocupațiunea militară a Bulgariei din partea Rusiei. După ce marea împărăția a rupt relațiunile sale diplomatice cu Bulgaria urmază ca o consecință firească, că Rusia va încerca a-și executa planurile sale cu forța.

Până acum se sustinea din partea foilor oficiose germane, că acțiunea separată diplomatică a Rusiei în Bulgaria e de natură a delătura pericolul unei ocupațiuni. Ce vor dice astăzi după ce acesta acțiune rusească n'a avut alt rezultat decât ruptura cu Bulgaria?

După o telegramă mai nouă din Berlin cercurile politice de acolo ar fi de părere, că prin plecarea lui Kaulbars din Bulgaria nu s'ar fi agravat situațiunea. Să fiă ore așa? Să fiă ore mai puțin amenințătoare cestiunea bulgară acum, când, după cum afirmă și ministrul de interne bulgar în circulara sa, este erăși Europa chemată a o rezolva? Este pericolul mai mic, decât conflictul dintre Rusia și Bulgaria, ar face loc unui conflict între marile puteri?

Der, se va dice, puterile europene vor isbuti pôte a împedca ocuparea Bulgariei de către Ruși. Cu atât mai bine decât le va succede acesta, însă unde este înțelegerea dintre puteri, singura garanția pentru a puté dobândi un astfel de rezultat?

Decamdată este vorba numai de-o înțelegere între Austria și Anglia cu privire la Bulgaria. Se mai vorbesce că și Italia s'ar fi apropiat de vederile acestor două puteri, der nu se scie încă nimic sigur despre rezultatul negocierilor dintre numitele puteri.

De altă parte este bătător la ochi, că precând organul bismarkian „Norddeutsche allg. Ztg.“ se vede îndemnat a lua în apărare pe Austro-unguri față cu diarul oficial din Petersburg, care face imputări, că în delegațiunile din Pesta s'a ținut un limbagiu aspru în contra Rusiei, pre atunci guvernul rusec se adresează către Franca cu rugarea ca în absența a-

genților rusești să ia sub scutul său pe supușii ruși din Bulgaria.

Faptul din urmă dovedesce, că Rusia are o deosebită încredere în Franca și că relațiunile dintre aceste puteri sunt cele mai bune, căci la dincotra nu ar fi încredințat pe naționalii ei din Bulgaria scutului agenților diplomatice franceși. Unii vor dice de aici, că deorece în casul de față Rusia nu s'a adresat mai înteu la Germania, acesta nu s'ar bucura de aceeași încredere din partea guvernului rusec. S'a observat în adevăr că în timpul din urmă reprezentantul Francei din Sofia a susținut în mod ostentativ politica generalului Kaulbars și dela această apropiere a Francei de Rusia se conchide la o rēcělă a relațiunilor dintre Rusia și Germania.

Imprejurarea că în afacerea bulgară Franca a eșit din reserva ei și a luat pe față partea Rusiei este de natură a deștepta cele mai mari îngrijiri pentru viitoare constelațiune europeană. Germania care numai spre a paralisa pe Franca a susținut până acuma politica rusească în Bulgaria, va emula cu guvernul francec în a se arăta amicală Rusiei și trebuie să ne temem, că acesta emulare între puterile rivale apusane va costa încă mult pe Europa.

Din delegațiuni.

Sfârșitul ședinței dela 16 Noemvre. Conte Eugen Zichy dice, că deorece ministrul de externe accentuează că pe noi ne atinge numai partea europeană a afacerii bulgare, face și el o observare, și anume aceea, că Austro-Ungaria are un îndoit interes la crisa desvoltării țărilor balcanice, deorece ea prin pozițiunea sa geografică nu e numai stat european, ci și balcanic. Pe noi ne interesază toate influențele, atât cele trecătoare, cât și cele „permanente,“ deorece de tot ușor suntem încercați a vedea prin aceleași „evoluțiuni“ periclitată existența tratatului din Berlin și cu el a păcii. Regret numai, că ministrul nu s'a exprimat mai precis asupra acestor evoluțiuni, căci, durere, anul trecut ne-a adus unele surprinderi, cari par a a se stabili. În această categorie e cestiunea Batumului, care însă, precum se pare, ați absolut nu mai e o cestiune. Și eu sunt pentru pace, onorabilă, der nu cu orice preț. Imprejurarea, că stăm în forțe bune relațiuni cu toate puterile externe, mă face să sper că ministrul va găsi, că e timpul să le invite la un pas colectiv tocmai în cestiunea Orientului. După mine, cestiunea orientală se rezolvă definitiv, numai dacă vor isbuti marile puteri a aduce la cale o confederațiune balcanică de sine stătătoare între statele mai de aproape interesate.

Ministrul a quis, că procederea lui Kaulbars e un episod trecut. Nu vreu să mai critică această procedere, căci e tocmai critica noastră a tuturor, și acest sistem de scormonire, ce se inscenază când în Serbia, când în România, peste tot în întreg teritorul peninsulei balcanice, nu deșteptă îngrijiri? Nici monarhia austro-ungară n'a rămas cruțată și pentru a ilustra aceste uneltiri, voi istorisi un cas, ce mi s'a făcut cunoscut pe cale cu totul privată.

În anul trecut, cam o lună înainte de revoluțiunea din Filipopol, pe care a urdit-o Rusia și care s'a făcut apoi mai curând și nu după dorința Rusiei, se întorse prințul Muntenegrului acasă din Petersburg și se instală în 23 Iuliu la vila sa de lângă lacul Scutari, urde chemă pe fiu-său, pe ginere-său prințul Karageorgevici și pe toți ministrii săi. Acolo s'a scris un act srbătoresc, care — așa cuget eu — atinea și pe monarhia austro-ungară. În puterea punctului 1. Petru Karageorgevici renunța la tronul și la pretențiunile sale asupra Serbiei în favoarea dinastiei Negus, în favoarea fiului prințului Nichița. — Punctul 2 promitea prințului Karageorgevici, ca despăgubire pentru pretențiunile sale asupra Serbiei, tronul Bulgariei, care devenea în curând vacant. — Punctul 3 anexa Herțegovina, Albania de nord, vilaietul Scutari și Durazzo la

Muntenegru. Toate acestea sub scutul Rusiei. Protocolul ce s'a luat despre acestea s'a subscris de cei prezenți și încă în acea zi sera ministrul-președinte Bozo Petrovici l'a prezentat înainte a 62 de voievozi adunați în valea Ceclino departe de o oră, și acestia l'au aclamat. Cred că ministrul va fi avut cunoscința despre această evoluțiune, din care s'ar fi putut ușor nasce o rea revoluțiune. (O telegramă din Londra spune, că oficiul de externe de acolo încă a primit scire despre acest act. — Red.) Astor fel de uneltiri trebuie să li se pue capăt cât mai curând, până ce nu se întemplantă și în alt stat vecin ce s'a întemplant în Bulgaria, căci lăsând Rusiei mână liberă, vom avea în curând un șir de state vasale la Balcani, din care atunci se va forma o confederațiune, der organizată de Rusia contra noastră.

Ministrul de externe Kalnoky dice, că și ați, ca și mai înainte, stăm pe basa tractatelor. Din punctul de vedere al intereselor noastre n'am avea nimic să obiectăm contra unirei Rumeliei cu Bulgaria, negreșit contra unei uniri, care nu se execută cu ruperea tractatelor și fără consimțământul puterilor semnate. Pe această basă stă și ați guvernul. Tractatele se pot schimba cu consimțământul puterilor. Pasagiul din espunere, că la regularea definitivă a stărilor bulgare e necesară și cooperarea Rusiei, se referă și la cestiunea rumeliotă. Ce privesce pozițiunea Bulgariei cum stă ea în tratatul din Berlin — autonomia — n'are să se schimbe nimic. Acesta nu împedcă, ca după tractate să fiă necesară în Bulgaria cooperarea puterilor, și prin urmare și a Rusiei. E necesară la aprobarea principelui ales, la sancționarea unirii și la alte cestiuni ce s'ar pute ivi. Ce privesce constituțiunea, ea s'a făcut fără cooperarea puterilor și deci e o afacere internă, în care nu ne putem amesteca. Der nimenea nu pôte contesta că raportul Rusiei de către Bulgaria e de mare importanță pentru viitorul, liniștea, bunăstarea și siguranța acestei țări. Abia se pôte cugeta, ca între o mare putere și între o țară mică să fiă posibilă o încordare împinsă până la extrem, decât nu vrea o altă putere se stea continuu santinelă la spatele micii țări, — și cine ar vrea să ia asuprași acest rol? Prin urmare e înțelșă dorința d'a se înlătura acea extremă încordare.

Contele Andras dice, că după lămuririle date de contele Kalnoky, e forțe veselă a puté constata, că cu acesta nu mai are valoare însemnarea ce o dase cuvintelor ministrului și care l'ar fi împedcat a sprijini guvernul. Prin aceste lămuriri se simte deplin liniștit. Ingrijirea că s'ar puté nasce pericula din raportul dintre Bulgaria și Rusia, der nici pace în armată, care costă pe state milioane. Dilema e acesta: ori îi se acordă Rusiei o pozițiune deosebită față cu Bulgaria și atunci ar trebui să se spună să aneceseze Bulgaria, atunci se va crea liniște și o stare definitivă. Dacă însă nu se admite acesta, precum nici nu se pôte, atunci nu i se pôte acorda Rusiei nici o pozițiune specială, și nici ca să se alge numai un principe comandat de Rusia. Cu acesta nu se asigură liniștea, de aceea nici Austro-Ungaria n'a vrut să facă din Bosnia și Erțegovina o secundogenitură a sa. Un principe rus or ascultă de Rusia și vine în conflict cu poporul bulgar, or merge cu acesta și vine în conflict cu Rusia. Densul aprobă programul contelui Kalnoky.

Contele Apponyi vorbesce despre procederea Rusiei și a generalului Kaulbars. Formula înțelegerei dela Skiernevice este: respectul tractatelor existente. S'a vădit cum înțelege Rusia acesta, începând dela revoluțiunea din Filipopol și urmările ei. Oficiul nostru de externe n'a luat o pozițiune independentă față cu aceste evenimente, cum a făcut Rusia, și așa monarhiei noastre i-a rămas formula, er Rusiei esența. Noi nu vrem război, ci pace onorifică, care garantază pozițiunea noastră ca putere. Nu e adevărat că în Ungaria ar esista antipatiă națională contra Rusiei. Avem același simpatii pentru desvoltarea națională a poporului rus, ca și pentru prosperarea tuturor popoarelor, cu care trăim în pace. Dorim să întreținem cu Rusia raporturi amicale, der ambițiunilor ei trebuie să

ne opunem cu hotărîre. Trecerea liberă a Rusiei prin Dardanele d. e. ar fi un interes al ei, care de sigur se pôte ținea deplin în sēmă, dăr dominarea Bulgariei și a celorlalte state balcanice este o ambițiune. Ciocnirea cu noi e cu atât mai probabilă, cu cât Rusia merge înainte pe calea acestor ambițiuni. De aceea cred eu că înțelegerea dela Skiernevice nu e o politică a păcii, deși în intențiunea ei vrea să fiă.

Contele Anton Szechen dăce, că numai decă Austro-Ungaria nu vrea să fiă exclusiv o putere balcanică pôte fi peste tot o putere la Balcani. În modul acesta ține în mână toate firele, care o lăgă cu marea comunitate europeană. Nu vrem război de dragul războiului, dăr nici pace cu prețului onorei și al intereselor monarchiei. E greu se convingi cu discursuri pe un stat puternic, că ceea ce pretinde el ca „interese“, nu sunt decât „ambițiuni neîndreptățite.“ Oratorul dăce, că delegațiunea numai așa ar corespunde problemei sale decă, accentuând importanța ce se dă celor petrecute în Bulgaria și la granițele noastre și accentuând seriozitatea cu care pētrunde lucrul, precum și accentuând că e gata a apēra în deplină măsură interesele, onorea și pozițiunea ca putere a monarchiei austro-ungare și a le a aduce la valōre, ia simplu la cunoscință comunicarea d-lui ministru de interne.

Iuliu Horvath primesce espunerea ministrului de externe, deorece numai în privința mijloacelor e orecare îngrijire, dăr nu și în privința direcțiunei politice noastre.

Sedința dela 17 Noemvre. Stefan Kevlevich dăce, decă s'au ivit îngrijiri relativ la alianța cu Germania, despre care s'a dăcș că nu mai corespunde scopului de când din alianță dublă a devenit alianță triplă, această provine din acea vătămătoare rusofobiă, care e prea lătită la noi. Trebuie să folosim timpul a ne pregăti, căci catastrofa se pôte numai amana, dăr nu se pôte evita cu totul. Esprimă încredere ministrului de externe.

Delegatul Gall adresază ministrului de externe următoarele întrebări: Cătu de departe au înaintat tractările pentru încheierea tractatelor de tarife cu Turcia și tractările pentru încheierea unei convențiuni comerciale cu Grecia? Esistă perspectiva, că raporturile noastre comerciale cu România vor lua o schimbare mai favorabilă?

Contele Kalnoky: Tractările pentru tarife cu Turcia merg greu, deorece stau în legătură cu acele tractări ce le face Turcia în același timp cu alte țeri. Tractările acestea s'au reluat în timpul mai nou și se speră, că în curēndu se vor încheia, neasistându diferențe mari.

Tractările cu Grecia s'au intrerupt prin evenimentele din anul trecut. Ambasadorul nostru e pe cale d'a le relua și ministrul speră că se va ajunge la un rezultat, nelipsindu bunăvoința din nici o parte.

Mult mai deaprobe ne atinge cestiunea raporturilor comerciale cu România. Acestea sunt în totă privința, de mare importanță. D-lu Ministru a regretat mult că n'a succes a duce la un rezultat favorabil tractările asupra prelungirii tractatului comercial. De fapt greutățile n'au fost așa mari, dăr printr'un regretabil amestec al raporturilor de partidă în ele s'a produs în București o atât de violentă agitațiune contra tractatului comercial de mai nainte, încât dispozițiunea a devenit cu totul nefavorabilă pentru reincheierea lui. Contele Kalnoky crede, că de atunci s'a făcut o schimbare orecare în opiniunea publică a României și că acolo au ajuns la pētrunderea, că ce e drept sunt în stare a strica imperiul vecin prin o rupere a raporturilor comerciale, dăr nu se apere pe sine însși de o și mai mare pagubă. Și la noi, crede ministrul, dispozițiunea în totă țera e astfel, încât cu plăcere și-ar întinde mâna pentru reînceperea raportului de mai nainte. Actualele tractări confidentiale, decă peste tot se pot numi tractări, sunt într'un stadiu, care deschide perspectiva că, pe lângă bunele dispozițiuni ce domnesc de amēdouă părți se va putea pune capēt situațiunei actuale nedorite de nici o parte. — Cu acesta s'a închis ședința.

SCRILE DILEI.

Din Galați i se scrie lui „Székelyföld“, că emigrarea Sēcuiilor în România nu numai că n'a scădūt, ci în timpul din urmă și-a luat încă un sbor și mai mare, intru câtă adecă acum nu numai diler și servitor, ci și măestri, cu deosebire însă calfele, mai cu sēmă calfele de cismar din Chezd-Osorheiu, unul după altul trecu în România, dăcēnd că aici au puțin de lucru și pe lângă aceea e puțin și plata, așa că nu se pot susține. Ei cred, — dăce foia sēcuiască — că în Galați le va merge mai bine trēba și că acolo se află destui măestri maghiari, dăr se înșelă, pentru că măestri cismari car au trecut mai de mult în România: o parte și-au lăsat măestria, ēr cei ce își mai pōrtă măestria nu sunt în stare a cuprinde la lucru mai multe calfe.

Măestri valahi și alți străini bucuroși primesc calfa ungurescă, dăr fiindcă acesta nu scie limba „valahă“ ēr aceia nu scie unguresce, au lipsă de o mare abnegațiune și fără de aceea au de a suferi multe lipse. — Orecă așa se fiă? Sēcuii car vin din România p'acasă nu dăcș așa, vin cu multe parale din țera Valahilor.

—x—

După cum află „Pesti Hirlap“, în Pesta nouă există o societate, a cărei devisă este persecutarea limbei unguresce. Membrii acestei societăți sunt îndatorați a plăti pentru pronunțarea fiăcărui cuvēt unguresc pēdpsă de câte un cruceru. — Atunci cum stă lucrul cu „succesele“ maghiarisărei? Ori dōră „patrioții“ numesc fiăcărui „succes“?! De altmintelea cei din Pesta nouă au luat lecția dela Unguri.

—x—

Se scie, că comisiunea municipală a comitatului Pesta a rugat pe ministrul de interne să incuviințeze un împrumut de 100,000 fl. pentru a ușura miseria populațiunei, în sarcina fondului datorilor lucrărilor publice. Ministrul a incuviințat numai un împrumut de 20,000 fl., dând sfatul ca celelalte sume necesare să le procure dela vre un institut de bani.

—x—

Acum trei ani, șeful agenților secreți ai poliției din Pesta, br. Splenyi, a vrut să înființeze în Borsec o reuniune de maghiarisare. În comitet s'a ales și inspectorul sanitar din ministerul de interne Dr. Cseh, fără să fi fost înscințat despre alegerea sa. De aci se născu o polemică în diare, în urma căreia Cseh fu provocat la duel. Duelul s'a făcut în Aiud. Pistolul lui Cseh n'a luat foc, ēr Splenyi a renunțat d'a impușca. Tribunalul din Pesta i-a condamnat în săptămāna trecută pentru delictul de duclare la câte trei zile arest de stat. Splenyi a apelat contra acestei sentințe, ēr Dr. Cseh fu lăsat pe picior liber până la un ordin al ministrului de justițiă în acest casu. — Poftim succes d'ale reuniunilor de „cultură“!

—x—

Ungurii din Lugosiu s'au pus cu totă dinadinsul să scōtă pe Romāni din dreptul lor d'a conduce afacerile comunei, precum și limba română din oficiu. Ce facu Romāni în contra acestor uneltiri?

—x—

Filoxera s'a ivit și în comuna Bala din comitatul Sēlagiului.

—x—

Procuratura din Pesta prezentase tribunalului propunerea ei privitor la turburările în afacerea Iansky. Acum a făcut o nouă propunere, privitor la organele poliției invinovățite de abusu de putere la înabușirea acelor turburări, ca toate actele să se predea ministerului de interne.

—x—

La lucrările săvilarelor Timișului de lângă Medves, comitatul Timișului, lucrătorii au dat peste șese vase în formă de farfurii, lucrate din cel mai curat argint și bogat împodobite cu diferite figuri și ornamente în relief. Se dăce că aceste prețioase obiecte descoperite se vor da museului sud-ungar.

—x—

Din Zombor i se scrie lui „Pester Lloyd“, că comitatul e cutrierat de bande de hoți. Solgăbirul cercului Zombor, Dušan Popovici, fu atacat de hoți între Csonopla și Zombor. Impușcându de două ori asupra lor, cea dintăiu impușcatură spăriă caii, ēr a doua nimeri de mōrte pe visitiul solgăbirului. Acesta sări din car și înșoțit de câțiva pazitori de câmp se duse acasă pe jos. După o altă versiune, visitiul se fi fost lovit de glonțul unui hoț. Casul a produs senzațiune și afacerea se anchetează.

—x—

Māne sēră Mercuri va fi în sala Hotelului Nr. 1 convenire colegială a Reuniunei române de gimnastică și cātări. Inceputul la 7^{1/2} ore sēra.

Adunarea generală a reuniunei femeilor române din Brașov.

Conform §-lui 8 al statutelor, care prescrie ca în fiă-care an în luna lui Noemvre 7/19, adecă în ziua onomastică a Maiestății Sale, a Impērătesei și Reginei Elisabeta, care e patrōna reuniunei, să se țină adunarea generală, — se intruniră membrele reuniunei în sala de desemn a școlilor noastre centrale la 3 ore după prānd.

D-na presidentă Maria Sēcăreanu a deschis adunarea cu un discurs, în care arată însemnătatea reuniunei pentru educațiunea fetitelor noastre, invită pe on. membre ca să sprijinēscă și mai departe reuniunea și poftind prosperare reuniunei încheiă, urând Înaltei Patrōne și augustei case domnitoare mulți ani fericiți.

După aceea urmă raportul comitetului despre activitatea sa în decursul anului expirat, din care reprodusem aici următoarele puncte mai însemnate:

1. Comitetul a răspuns subvențiunile votate de adunarea generală trecută în sumă de 1000 fl. v. a.

2. Societatea de lectură a domnișorelor române din Brașov a dat o reprezentațiune teatrală, care a adus câștig curat 81 fl. 31 cr. v. a. în favorul internatului reuniunei.

3. La sērbătorile Crăciunului a provēdūt comitetul 11 eleve sērace cu încălțăminte necesară.

4. Făcēndu-se în vēră trecută o expozițiune industrială a orașului Brașov, a fost invitat și reuniunea noastră a espune lucruri de mână, comitetul a stărūt ca vr'o 40 de membre și șola reuniunei să concurgă la această expozițiune.

5. Comitetul în ședința comună cu Eforia școlilor a ales pe d-na Elena Rusu ca profesōră provisoră pentru instruirea lucrului de mână la șola de fetițe de aici.

6. Din conspectul cassei se vede că averea reuniunei este astăți de 40,925 fl. 21 cr. v. a.

Intreg raportul comitetului se ia spre sciință.

Comitetul prezintă după aceea un raport special despre înființarea internatului reuniunei. Din acest raport se vede că comitetul în cele mai multe ședințe ale sale s'a ocupat cu această afacere; se șterne mai departe planul, pe baza căruia s'a organizat internatul.

Estragem din acest plan numai următorii para-grafi, car merită a fi aduși la cunoscință publică, și adecă:

§ 2. arată ce se învētă în internat: a) Pregătirea a tot felul de mănă; b) Spălatul și călcatul a tot felul de rufe; c) Cusutul la mașina de lengerii și vestminte; d) Torsu de lână, țesătură pentru trebuințele casei — industria de casă; e) Cultura de legumi; f) învături igienice.

§ 3. arată ce fetițe se primesc și adecă: a) Fără plată se primesc fetițe sērace, care vor fi absolvat 3—4 clase primare în etate de 13 ani împliniți. Aceste fetițe se vor vedea cu toate cele necesare în înbrăcăminte, în încălțăminte și în alimentare. Ele vor vedea toate serviciile interne; b) Cu plată de 10 fl. pe lună se primesc parte fetițe de acele, care au absolvat clasele primare și vor să se cualifice în cele cuprinse la §. 2; parte de acele, care pe lângă această cualificare vor să continue învătământul la vre-una din școlile din locu. Plata se face anticipativ pe fiăcare lună. Pentru această plată se prestă instrucțiunea arătată în §. 2 și alimentarea.

La §-ul 3 s'a primit următorul amendament: ca să fiă admise și fetițe de acele, care se vin numai peste 4 și să primēscă instrucțiunea, ce se dă în internat. Aceste fetițe să prāndēscă aci, pentru aceea să plătesc o taxă, care se va stator de cătră comitetul reuniunei. Aceste fetițe trebuie să fiă însă de aici din Brașov.

Din raport se vede mai departe că, conform nunciului publicat în „Gazeta Transilvaniei“ internatul s'a deschis la 25 Augustu a. c. și astăți are internatul 7 eleve cu plată și 3 fără plată. Dirigentă este d-na Maria Bellu.

În ceea ce privește aranjamentul internatului comitetul arată, că spre scopul acesta a contribuit:

1. Societatea de lectură a domnișorelor române venitului curat al unei reprezentațiuni teatrale în sumă de 81 fl. 31 cr. v. a.

2. D-na Elena Sotir o oglindă.

3. D-na Maria Zănescu o mașină mare de cusut.

4. D-na Ecaterina Pușcariu două mese lungi imbracate în mușama și două bănci de șolă.

5. D-nă Elena Filitiș născută Radovici un șifonier, un divan, o oglindă cu ramă de aur, în memoria rēposatului ei tată.

6. D-na Maria Popia un șifonier.

7. D-na Agnes Dușoiu trei pānzături și 12 ștergare.

8. D-na Zoe Conțescu 6 ștergătoare de păhare;

9. D-na Zoe Damian 12 ștergătoare de talere.

10. D-na Susana D. Irimie 6 oca de lână spălată și 150 de verșe.

11. D-șora Aurelia Sēcăreanu o masă de bucătări. Acestor donatore le exprimă comitetul și adunarea mulțăminta sa.

În fine punēndu-se la vot alegerea unei membre în comitetul reuniunei, se alege d-na Eufimia Chereiu.

Cu acesta se încheiă adunarea și terminând și noi această dare de sēmă nu putem recomanda din destul onor. membre ale reuniunei sprijinirea noului internat, pentru ca să prospereze și să aducă cu timpul fructe binefăcătoare pentru nēmūl nostru românesc.

M.

Din comitatul Făgărașului, Noemvre 1886.

În 15 Noemvre a. c. călătorind dela Făgăraș cătră Cohalm și ajungēnd pre la 10 ore a. m. în comuna Venetia inf., vēđui o mulțime de omeni alergând în sus și în jos pe toate stradele comunei. Curios, că ce va să însemneze acesta, mă oprii cu trăsura în loc și

adresându-mă către un individ, care tocmai și el a lărga, îl întrebai, că pentru ce s'a adunat așa mare mulțime de oameni și pentru ce alergă așa în grabă în sus și în jos? El însuși mi răspunde: „Astăzi este alegerea pentru patru membri în comisiunea municipală, pe periodul de 5 ani“. Eu însă îi dăseam: dă pentru ce se sfoțtează oamenii așa tare, căci aceste comune, fiind curate românești, nu se pot ele întruni și înțelege ca să încredințeze acel mandat unor membri din sinul lor, cu atât mai vârtos, căci cred că trebuie să li se fi trimis și vr'o listă de recomandare dela comitetul central? Atunci mi-se răspunde, că inteligența din Comăna inf. cu excepțiunea singur a unuia, în urma unei conferințe a lor ținută în ziua premergătoare în casa magistrului postal George Popu Gridanul, cu ignorarea recomandării comitetului central, a candidat pe un ispravnicu dela curtea erarială de acolo cu numele Olygai K. și pe alți 3 indiviți, de sine înțelegându-se, că la indemnul numitului ispravnicu, care după spusa unor alegători le-ar fi promis, că în viitor nu va mai procede așa aspru față cu transgresiunile de câmp.

Ajungându la podul din comuna Veneția inf. am vădit, că erau puși anume nisece oameni, cari așteptau venirea alegătorilor și îi opru a nu merge la locul de alegere, ci la un loc de concentrare al ispravnicului. De aci pornii apoi spre Comăna infer. și pe drum am întâlnit mai multe trăsuri și care erariale încărcate cu alegători, în frunte cu inteligența lor, condusă de parochul gr. or. G. Popița. Dăca pe acești alegători români i-ar fi întâlnit vr'ună domnă necunoscută i-ar fi invitat, că țeranii noștri umblă în calea ca nisece ciocoi și totuși mai au cutezanța de a se vâta în gura mare că sunt asupriți și nu mai pot suporta sarcinile țerii; dă pe mine nu m'au pus în uimire de loc, căci eu eram informat deja, că se aduc alegători la urnă cu trásurile ispravnicului.

Abea apucasem să mă întorc din călătoria mea scurtă, ca să mă conving despre rezultatul alegerii, și sosindu în Veneția inf. pe la 9 ore seara mi s'a istorisit întâmplarea așa, precum s'a petrecut și adevărat:

Pre la 8¹/₂ ore a. m. a sosit președintele denuțit ad hoc, d-lu George Popu Gridanul, și la 9 ore a. m. s'a început votarea conform legii. Cel dinteu votu care a intrat în urnă a fost alu d-lui Nicolae Chiorniță, proprietaru mare din Cuculata, care îndată după votare s'a depărtat în speranță că cu acesta a salvat cauza română.

Comuna primă care a votat a fost Comăna inf., care aprupe în număr de 60 voturi a votat pentru Olygai K. ceea ce se putea observa foarte bine pe biletele lor, cari erau din hârtia vânată. Acesta împrejurare a însoțit îngrijiri serioase în conducătorii alegătorilor din Veneția inf., cu atât mai mult, cu cât se vorbea printre alegători cumcă și Comăna sup. va fi totu pentru candidatul Olygai K., ceea ce s'a și constatat mai târziu, însă din nenorocirea lui de aci n'a căpătat decât 7 voturi, căci ceilalți alegători nu s'au prezentat. Fiăcare alegătoru cu simțu românesc se temea de o reușită a deregătorului, mai ales când votase 2 comune și în amândouă era candidat de toți alegătorii. Singura speranță mai era în alegătorii Veneției infer., cari erau mulți la număr și participară cu toții, la sfaturile și îndemnurile cele înțelepte ale matadorilor lor, în frunte cu parochul George Comanici. Celelalte comune, Părul și Perșani, încă erau pentru reușita Românilor, dă în zadar că erau puțin la număr. La rândul lor, votează apoi alegătorii din Veneția inf., cari înțelegându de unelirile cele dușmănoase ale alegătorilor din comunele surori Comăna inf. și sup., alergară din toate unghiurile spre a ajuta cauza română națională; dă nici famosul Olygai K. n'a rămas dator cu îngrijirile, căci de 3—4 ori a trimis trásurile dela curtea erarială spre a colecta alegători din comunele care îi promisera voturile. Deja după 4 ore, când se începuse scrutinul, mai vine trásura erarului de 2 ori cu alegători și intrându visitiu în sala de alegere raportăza ispravnicului dăcându: „Jelenem Tek. intéző ur, jöttem 5 emberrel“, dă președintele îi spune supărat, că e prea târziu. Și chiar să nu fi fost târziu, totuși puțin îl puteau ajuta, căci bravi alegători din Veneția inf. întrecară deja cu multu voturile ispravnicului, ér acesta din Veneția inf. n'a obținut nici un vot.

La scrutinare era o imbulzela mare, fiăcare era curios de reușită. Primo loco președintele voia să facă deosebire între Iuliu Dan și Dan Iuliu, voindu a înțelege aci 2 persoane, dă membrii de încredere și alegătorii susținându identitatea uneia și aceleiași persoane au continuat scrutinul și la fine se constat că candidații români: R. D. Iuliu Dan, Nicolau Sassebeși, Iacobu Popeneciu și Ioanu Popița au reușit cu majoritate absolută de voturi, ér Olygai K. cu partida sa a căzut. Aci este de observat că alegătorii din Veneția inf. nesciindu de machiuajunile parochului Ioanu Popița, l'au candidat și densii, dă în urmă convingându-se despre apucăturile și purtarea lui antinațională, l'ar fi șters din bilete, dă

era prea târziu fiindu deja împărțite, și astfel este de a se înțelege reușita celui din urmă.

Luându mi astfel cunoștința despre rezultatul alegerii, mi-am continuat călătoria mea mai departe dăcându cu mine un trist suveniru despre procedura inteligenței din Comăna inf. cu ocaziunea acestei alegeri.

Unu călătoru.

De sub pólele Ineului, 16 Noevre 1886.

În speranță, cumcă voi face unu serviciu câtu de micu unei cause bune, ce atinge forțe de aprupe interesele poporului român din acestu ținut romanticu, cu permisiunea on. Redacțiunii, vinu a aduce la cunoștința publicului român unu concursu de medicu cercualu pentru cercul administrativu *Rodna veche*, cu reședința în acel opidu. Concursulu din cestiune e scrisu în foia oficiosa a Comitatului nostru „*Bistritzer Wochenschrift*“ No. 43, de cătră comitele supremu alu acestui comitat cu termenul până în 15 Decevre a. c. sub No. 2063-886 d. d. 3/10 1886.

În urma acestui concursu cererile sunt a se adresa Comitelui supremu Br. Desideriu Bánffy în Bistrița și a se instrua cu documentele prescise în articolul de lege I din 1886 §§ 1 și 9.

Emolumentele împreunate cu acestu postu sunt: salariu anualu de 300 fl. și paușala de călătoria de 150 fl. Afară de aceea praxa în acestu ținut locuitu mai numai de Români cu o populațiune numeroasă de aprupe 20,000 de suflete, situată bine materialicesce și în acest respectu cu multu mai luminată decât în alte părți, încă promite pentru medicul cercualu unu venit destulu de frumos. Mai adauge la acesta, că în loco este pretuș, judecătoria cercuală, țerguri de săptămână și 6 țerguri de țera binecercetate, — în vecinătate trei scalde de apă minerală, dintre cari două puru românești, — cari împrejurări toate sunt foarte favoritoare pentru poziția unui medicu și de natură de a-i asigura unu venit frumosu și o existență în condițiuni destulu de bune.

Din aceste motive apoi, considerându, că acestu postu de o mulțime de timpu este în vacanță din lipsa de concurenți și că prin acesta poporul nostru suferă daune enorme în trebile sanitare, imi iau îndrăsnela a atrage atențiunea tinerilor români cu calificațiunea recentă de lege asupra acestui postu, rugându-i ca să concureze la acestu postu, pe care obținendu-lu nu se voru căi niciodată, ci voru fi pe deplin mulțumiți.

Adevăratu că ocuparea acestui postu după lege se întâmplă pe calea denumirii prin comitele supremu, noi însă suntem de firma speranță, că între concurenți cu asemenea calificațiune la denumire voru fi eo ipso preferiți cei ce voru cunoște mai bine limba majorității covârșitoare a populațiunii din acestu cercu, adevă că română. — Acesta a aduce cu sine dreptatea și echitatea și o reclamă în modu imperiosu interesele vitale ale poporului din acestu cercu.

Sperezu că vocea mea modestă exprimată în cele de mai sus, nu va suna îndesertu ci va atinge nobilulu și curatul scopu, la care țintesc.

Somezanulă.

„Ellenzekiane“.

Din Năsăud i se scrie lui „Ellenzék“, că în năcare comună din comitatul acela se află câte o tablă semnificativă cu culorile naționale ungurești: roșu, albu și verde, bătută fiindu pe câte unu stălp; astfel și în Roma „daco-română“ a Ardelului se află o asemenea tablă. Ea a stat în mijlocul pieței fără ca cineva să se fi atinsu de ea până pe timpulu primulu balu valah, obicnuitu a se ține în luna lui Septevre. Atunci, Duminecă dimineța după sfârșitul balului, studenții împreună cu teologii de Gherla, luându și în mână sticle cu vinu, s'au dusu ziua albă și au impresurat stălpulu, l'au batjocurit, l'au scuipat și i-au adresat vorbiri nerușinate. Acesta, dăce corespondentulu lui „Ellenzék“, a vădu'to elu însuși, dă fiindu unu oficialu ca vai de elu n'a vrutu să se amestece în lucru. Unu altu Unguru încă a vădu'to faptul prin ferestră, dă pe lângă cea mai mare bună-voință, dăce corespondentulu, nu-i póte descoperi numele. Alu treilea Unguru a fostu neguțătorulu Rudolfu Oláh, care a și săritu la luptă, aruncându mânușă Valahilor. Studenții valahi ne putendu scăpa din mânilu judelei investigatoru, au fostu „după cum scie elu“ condamnați și încă așa, că dăca nu s'au mulțumit cu seminariulu celu cu două etagiuri din Gherla, acum placă-le a învăța măestria în seminariulu celu cu trei etagiuri, merit pentru arestanți“. După asta Rudolfu Oláh a fostu silitu de studenții și inteligenții valahi să alerge la Clușiu. În urmă primarul orașului Iacobu Pradanu, ca să ascundă lucrulu, a voit într'o Joi să sape cu poliștii valahi stălpulu și să-lu strămute în unu locu ascunsu, adevă să-lu îngrope. Valahii însă n'au vrutu să-lu sape, dăcându, că „nu-și voru murdări mânilu cu blăstămăția aceea“. Astfel Iacobu Pradanu a trimis pe unu netrebnicu Valah lângă Entradam după hingheri. Au și venit doi hingheri, nisece Țigan beutori și cei mai lăpădati, cari au săpatu stălpulu și ca pe unu căne mortu l'au culcat pe două prăjini cu care cară câni și scuipat fiindu și batjocorit din partea primarului, a poliției și a unei mulțimi de Valahi, ce era de față la țergulu de săptămână, l'au dus și l'au așezat înaintea cancelariei comunale.

Amu comunicat aceste Ellenzekiane, numai ca să vedă publiculu până unde mergu agitările presei jidano-

maghiare în contra Românilor. Noroculu lui „Ellenzék“ că străinătatea nu-i înțelege limba în care injură, căci de sigur l'ar arunca cu scârbă între maclatură.

SCIRI TELEGRAFICE.

(Serv. part. a Gaz. Trans.)

PESTA, 23 Noevre. — Comisiunea de patru a delegațiunii ungare a votat neschimbatu bugetulu Bosniei, după ce Kalnoky a arătat referințele din provinciile ocupate ca forțe multămitore și Bylandt-Rheidt a justificat fortificările anume provocându-se la vecinii din sudu iubitori de jafuri.

BUCUREȘTI, 23 Noevre. — Mai mulți oficeri bulgari, între cari și Benderef, Gruet, Dimitrief, toți trei urđitori ai revoluțiunii dela 21 Augustu. Ei voescu să organizeze o revoltă în Bulgaria, ca să răstörne actualulu guvern bulgaru.

DIVERSE.

Educațiunea femeilor la Chineză. — Aprupe peste totă împărăția chineză nașterea fetei se face obiectu de durere pentru capulu familiei. Îndată ce se va naște o fiică în vre-o familiă chineză, o punu imediatu pe pământu pe nisece cărpe și trei zile întregi îi dau îngrijirile trebuincioase numai ca să nu mără. A patra zi, tatălu ia în brațe pe fiica sa și o duce într'o sală, urmatu de câțiva amici ai casei, ținendu nisece ole se presintă la o ceremonie, și, pe când presintă pe noua născută fetică moșiloru ei, amicii casei țin olele d'asupra capulu fiicei îndestulu timpu. Din aceste conchide fiăcare, că în împărăția chineză, pozițiunea femeii este multu mai inferioară decât a bărbatului, a căru naștere cauză în casă veselie generală. După cartea religioasă a Chinezilor, fata din vârsta ei de șapte ani este datoră să nu convețuiască cu băeți, și nu-i este permisu nici ca să ședă împreună nici să mănânce pe aceeași mesă cu ei. Astfelu dă, din această vârstă, tinera pe-trece vieța ei închisă în casa femeilor (unu felu de harem) sub severa privighere a munei sale. Ér pe când esu femeile, ele, intră într'o trásură, fiindu acoperite la față cu o maramă desă. Până ce se voru mări femeile Chinezilor nu potu să stea față cu bărbatulu; câtu despre educațiunea lor însă, ea se lasă cu totul în grija mamei de familiă. Virtutea femeii, după Chinezii, nu consistă în o extremă dezvoltare intelectuală séu la multa învățatură, și este destulu ca ea să se numescă virtuoasă, să scie a conserva chipulu mărețu și seriosu, să aibă bună conduită și demnitate de caracteru. Câtu despre educațiune, acesta consistă în nisece învățaturi morale despre datoriile ei cătră societate, cătră părinții și cătră soțulu ei. Astfelu dă, femeia la Chinezii este datoră să plece capulu la toate escentricitățile soțului și a rudelor lui. Este datoră a iubi pe frații și surorile soțului ei, și să nu fiă gelosă de celelalte femei ale lui. Și dăca va avea copii, este datoră a-i crește astfelu încatu să-i facă oameni folositori și mai cu seamă onești, dăca copiii sunt de sexu masculinu, cumpătate și virtuose, dăca voru fi fete. În relațiuni cu subalternii este datoră să fiă afabilă și bună. Și, dăca s'a întâmplat a dobândi ore-care cunoștință de carte, este ținută a nu arăta acesta cu fală, pentru că nu este ceva mai scârbosu la femeie decât să fiă pretențiosă că scie, a avé pedantismu și vanitate. Chinezii preferă a vedé pe femeile lor ocupându-se cu lucrările sexului lor, de exemplu cu tórcerea mătasei, decât a le auđi discutându cestiuni filosofice séu literare.

Terminându articolulu nostru, despre educațiunea femeilor în China, ni-se pare foarte potrivit a reproduce și următoarele maxime, scose dintr'o carte chineză: „Munca este păzitorulu inocenței femeilor; să nu-i lăsăi timpu a se lenevi; femeile sunt datoră să fiă în tot'dauna cele d'ânteu la lucru și cele din urmă pentru repaus. — Ténă este datoră să fiă atâtu de aprupe de mamă-sa, pe câtu este d'aprups de umbra sa. Cochetăria și lecturele de petrecere sunt cu atât mai periculoase, cu câtu cineva se dá la ele cu mai mare căldură în această vârstă. — Cumpătatea, tăcerea, blândeta și rușinarea sunt adevărate podóbă a frumuseței. Supunerea unei tinere, răbdarea, plăcerea d'a lucra, respectulu cătră părinți și iubirea ei cătră frați, îndeplinescu reputațiunea ei d'o bună educațiune. — Câtu nu resistă amorulu propriu tinerei femeii, când trebuie să plece capulu înaintea voinței sócrei sale séu d'a se retrage dinaintea escentricităților soțului ei! Însă câtu este de plăcutu și lingușitoru pentru o femeă d'a se vedea iubita de toți. — Nu este nici o umilire pentru femeă, când este vorba de administrațiunea casei sale. Curătenia și economia casei sale sunt de trebuință a ocupa orele ei de recreațiune; și trebuie să considere de onorea sa, pregătindu prânțulu soțului ei și servindu-lu la mesă.

„România“.

Editoru: Iacobu Muresianu.

Redactoru responsabilu Dr. Anrei Muresianu

Cursul la bursa de Viena din 22 Noemvre st. n. 1886.

Table with financial data for Vienna, including items like 'Rentă de aur', 'Rentă de hârtie', and 'Amortisarea datoriei'.

Bursa de București.

Cota oficială dela 9 Noemvre st. v. 1886.

Table with financial data for Bucharest, including 'Renta română', 'Renta rom. amort.', and 'Banca națională a României'.

Cursulu pieței Brașov

din 23 Noemvre st. n. 1886.

Table with market data for Brașov, including 'Bancnote românesce', 'Argint românesc', and 'Napoleon-d'ori'.

DICTIONARUL GERMANO-ROMÂN de TEOCHAR ALEXI

à 1 fl. 50 cr. séu 3 lei 50 bani exempl. edițiunea autorizată, se află până astăzi de vândare la următoarele librării:

- List of bookstores: Brașov: Tipografia Alexi, D. Nicolae I. Ciurcu, H. Zeidner, A. Altstädter. București: D. D. Sotschek & Comp., E. Graeve & Comp., Ig. Haiman, R. Watzina. (A. Cerny). Budapesta: D. Gustav Grimm, strada Hatvan, D. Sig. Robicsek strada coronei. Blașiu: Librăria archidieceșană, Tipografia semin. Câmpulung (Bucov.): D. Gabriel Storfer. Craiova: D. H. Zamitca. Cernăuți: D. Romuald Schally, D. H. Pardini librăria Universității. Clușiu: D. Iohann Stein. Făgărași: D. D. Brüder Thierfeld. Iași: D. O. Hildebrandt, Frații Șaraga. Lugosi: D. Adolf Auspitz. Năsăud: Librăria Concordia. Oravicza: D. I. E. Tieranu. Orșova: D. C. Böhme. Radautz: D. Iacob Niderhofer. Sibiu: D. W. Krafft, D. A. Schmidicke. Timișora: Librăria Polatsek. Viena: D. D. Mayer & Comp. Singerstrasse 7. D. Wilhelm Frick librăria Curtii, D. D. Gerold & Comp. D. Georg Szelinski librăria Universității.

A se cere exemplare din a opta séu a noua miiă. Brașov, 9 (21) Iuliu 1886.

Tipografia ALEXI.

Mersul trenurilor

Valabilu dela 1 Octomvre st. n. 1886.

pe linia Predeal-Budapesta și pe linia Teiuș-Arad-Budapesta a calei ferate orientale de stat reg. ung.

Large table with train schedules for routes: Predeal-Budapesta, Budapesta-Predeal, Teiuș-Arad-Budapesta, Budapesta-Arad-Teiuș, Arad-Timișora, Timișora-Arad, and Simeria (Piski) Petroșeni. Columns include station names and train types like 'Tren de persoane', 'Tren accelerat', 'Tren omnibus'.

Nota: Orele de nopțe sunt cele dintre liniile gróse.

Tipografia ALEXI Brașov. Hartia din fabrica d-lorü Königes & Kopony, Zernesc.